

Bryftet og Halsen paa en Svane, saaledes at den mest frempringende Deel ligger under Vandet, og man kan tænke sig hvilken umaadelig Virkning der vil fremstaae, naar et saadant Skib i fuld Fart løber mod Bredsidens af en Fjende, der sandsynligvis vil et enest saadant Stød vil blive boret isænk. Man har kaldet disse Skibe „Damp-Bæddere“ (Steamrams), og England har allerede to af dem, „Resistance“ og „Defence“, paa Vandet og under Udrustning. Den gamle engelske Admiral Sartorius, der tilskrives sig Æren af at have givet Ideen til dette Slags Krigsskibe, skildrede for nogen Tid siden i et Brev til „Times“ de frygtelige Udelæggelser, som et saadant Skib efter hans Formening vilde anrette, naar det kom ind i en fjendtlig Flaade: „Det ene Skib efter det andet vil blive løbet isænk; med sit svære Skjots vil Bædderen, medens den selv er usaarlig, nedskyde de Skibe, den ikke kan naae med sit Skrog, og efter endt Kamp vil den trække sig velbeholden tilbage, for at betragte sit Udelæggelses-Værk.“ Dog har man frygtet meget for, at Bædderen, ved de voldsomme Sammenstød med fjendtlige Skibe, selv vilde kunne lide, vel ikke paa sit Skrog, men paa de indendørs Dele, saasom Maskineriet, Skjotet m. m., der muligen kunde blive forrykkede og gjort ubrugelige.

De væsentligste Spørgsmaal, der saaledes blive at løse for disse Skibes Bedkommende, og som kun kunne løses ved Erfaring, ere altsaa følgende tre:

1) Har Bædderen Kraft nok til at kunne løbe en Modstander isænk med sit Skrog?

2) Vil Sammenstødet ødelægge Maskinen eller andre Dele af Skibet?

3) Vilde Fjendens Rugler prelle af mod Skroget, saa at dette kan betragtes som usaarligt?

Disse Spørgsmaal have nylig faaet en Bepaarelse under en Søfægtning i den nordamerikanske Krig; dog skulle vi ikke bygge nogen sikker Stutning paa det der erholdte Resultat, eftersom den Dampbædder, „Manassas“, der udførte Kampen, er os ganske ubekendt, saavel med Hensyn til dens Bygning som dens Kraft. Ikke bestemmende har det sin store Interesse, navnlig som det første praktiske Forsøg af denne Art, og vi skulle derfor give en Fremstilling af Affairen.

Kampen forefaldt ved Mundingen af Mississippifloden, der bloteres af de færdigere. Blokade-Escadren bestod af Dampskibene „Richmond“, „Huntville“ og „Water-Witch“, Corvetterne „Vincennes“ og „Preble“, samt Transportskibet „Nightingale“, og Skibene laae tilankers ved den indre Ende af Flodens sydvestlige Udsøb. En lille, af Slaveslaterne udrustet Flotille, bestaaende af sex Dampkanonbaade, den store Dampbædder „Manassas“ og et stort Antal Brandere, kom om Natten ned ad Floden for at angribe Escadren. Af dette Angreb er det, at „Times“ efter et neworleansk Blad giver følgende livlige Skildring:

„Lieutenant Warley havde Ordre fra Commandeur Holsins at løbe forud for hele Escadren og for enhver Pris gjøre Forsøg med Bædderen, hvorledes end Omstændighederne vare. Dets 9-Tomme Kanon skulde slet ikke bruges, og der var heller ikke mere end et Dusin Karbuser til den i Magazinet. Bougporten var lukket og ligeledes Agterlugen; istun den forreste Luge blev holdt saameget aaben, at Løbsen og Føveren kunde see forud igjennem Abningen. Mr. Austin, som kjender hver Krog paa Floden, lod sig selv Skibet; Løbsen var gaaet i Land.

„Det var et færegent Lykkespil, saaledes at prøve en ny Opfindelse, uden at der var gjort noget forudgaaende Forsøg, ved hvilket man kunde danne sig en Forestilling om Resultatet, og at løbe midt ind i en fjendtlig Flaade, bogstaveligt talt efter Principet: „Seir eller Død“. Mandskabet ombord paa Bædderen frygtede ikke, ellers havde man ikke gjort Forsøget med saa velberaad Hu; men de havde ikke været Mennesker, dersom de ikke havde følt et forventningsfuldt Ziebtiks alvorlige Stemning. Indelukkede i denne jernbeslaaede Kasse vidste de, at den om nogle saa Ziebtiske muligheds kunde blive deres Ligfælle.

„Det var bælgnørst. En bedre Nat kunde ikke have været valgt til Angrebet, og Bædderen løb stille og let nedad Strømmen. Aldrig før havde den løbet saa smukt; 10 eng. Mil i Timen antoges for den største Fart, den kunde naae, men nu løb den ibetmindste 13. Vandet havede sig opad dens Boug og kastedes til begge Sider i smukke Vølger, som gave en svag, vellingende, rasleude Lyd fra sig. De andre Baade vare langt tilbage, men Bædderen forlættede sit hurtige Løb.

„Pludseligt opdagede Austin det frage Omrids af et Skib ret forude. Han praiede til Maskinmesteren: „Klem paa, Hardy, klem nu paa!“ I samme Ziebtik blev den Hob Tjære, Talg og Svovl, som holdtes i Beredskab, kastet ind over Siden, og Biseren paa Damptrykmaaleren løb op til det højeste Punkt. Hvor stort et Tryk der da hvilede paa Rjedlerne, kan ikke afgjøres, men det var meget større, end hvad der efter Regelen kunde tilstaaes.

„Nu blev „Manassas“ opdaget af Udkigene paa de fjendtlige Skibe, der gjorde Alarm, og fra „Richmond“ blev der viist et Blaalyd, formodentlig et aftalt Signal med „Niagara“. Austin kunde nu skjelne Bougen af et Skib, til

hvilket man nærmede sig, og styrede saaledes, at han maatte ramme det omtrent ved Fokkerøstet. Sigtet var godt; Bædderen havde stor Fart og umaadeligt Moment, og med et frygteligt Knald trængte den sin Stavn 20 Fod ind i det fjendtlige Skibs Skrog. Alle ombord paa „Manassas“ bleve kastede overende ved det voldsomme Sammenstød, og hele Baaden rystede som et Espeløv. Maskinerne bleve med det samme kastede til Valuing, og Skibet bakkedes bort fra „Preble“, som havde modtaget Bædderens Stød; hele Plader af „Prebles“ Kobberhud og store Stykker af dens Egeklædning hang endnu fast paa Jernskibets Boug.

„Angesten, Forskyrrelsen, den paniske Skræk, som efter Sammenstødet betog Alle ombord paa det ødelagte Skib „Preble“, kan ikke beskrives. De fleste af Mandskabet vækkedes af deres dybeste Søvn, styrede op paa Dækket, halvveiede af Forstrækkelse. Efter deres gjennemtrængende Skrig at dømmte, maade abfjellige af dem være blevne saarede af „Manassas“ stærke Stavn. Nogle sprang overbord, og paa Dækket hersejede der en fuldkommen Vildskab og Forvirring. De vidste ikke hvad der vilde ske og kunde heller ikke forstaae, hvad der var hendet. Ombord paa „Manassas“ kunde man tydeligt høre deres Skrig: „Vi synke! Skibet springer i Luften! Vi ere om en Hals! O, min Gud!“

„Richmond“, „Vincennes“, „Preble“ og „Water-Witch“ laae tilankers i en brudt Linie, i Form af et V, med Springude og Dampen oppe paa de to Dampere. Da „Manassas“ bakkedes sig bort fra „Preble“, saae Officererne „Richmond“ ligge ret forude, med sin fulde Bredside for „Manassas“ Boug. Her var en fortrinlig Leilighed, og de tvivlede nu, efter det heldige Sammenstød med „Preble“, ikke mere om, at de vilde kunne skære den tværs over. Endnu var der ikke sendt dem et eneste Skud, og Forskyrrelsen ombord paa alle Skibene var saa stor, at de begyndte at fime med Klokkerne, som i Taageveir, hvilket noksom viser, hvor uvideende og usikre de vare om Angrebets Natur, idet flere af dem antog det for et tilfældigt Sammenstød, forarsaget ved den mørke Nat; de ringede altsaa med Klokkerne for at vise „Manassas“ deres Stilling og sætte dette Skib istand til at udgaae dem.

„Hjien praiede Austin til Maskinmesteren: „Klem nu paa, Hardy, og lad hende saae Ladningen!“ Da var det, at Mr. Hardy opdagede, at en af Condensatorerne var brækket itu ved det voldsomme Sammenstød med „Preble“, og den ene Maskine var derved gjort utjenstdygtig. Maskinmesteren vidste, at den anden Maskine alene ikke havde Kraft nok til et nyt Stød, hvorfor han praiede tilbage til Austin, at Maskinen var i Worden, og alt hvad den kunde udrette var at bringe Skibet bort igjen fra Fjenden. Dette var en bitter Støffelse for Lieutenant Warley, da han saae „Richmond“ ligge der lige for Bougen med Bredsidens til; men der var ikke Noget ved det at gjøre, det kunde maaskee endogsaa blive vanstelig nok at slippe bort igjen.

„Arbejdende med den ene Maskine gjorde „Manassas“ et stort Sving og stævnedes op imod Strømmen, hvorved det kom ganske klos op til „Richmond“ og „Vincennes“. Officererne paa disse Skibe vare imidlertid blevne saameget fattede, at de forstode, at her ikke var skeet noget tilfældigt Sammenstød, men et dristigt og veloverlagt Angreb af Fjenden, og at den lange, lave, mørke Tingest, som stød tæt ved dem, var Skuld i denne Forskyrrelse. De blæste da til Kanonerne, som alle vare ladte, og nu stod Bædderens Uigjennemtrængelighed sin Prøve. Først kom det glatte Lag fra „Richmond“ og strax efter det glatte Lag fra „Vincennes“, fulgt af 8-Tommers Granaterne fra „Water-Witch“. Kanontordenen var frygtelig og det lød for dem, der vare indelukkede i „Manassas“, som om alle Jupiters Tordenkiler bleve slungede ind dem.

„Slagspillet og den ene Skorsteen paa „Manassas“ bleve stude ned, som om de vare affkaarne med en Kniv; men Fjendens Kanoner vare for høit eleverede, og alle Ruglerne, paa to eller tre nær, gik over Bædderen. Den fik kun eet Mærke i sin Jernhud, nemlig tætvæd Bougen, hvoraf sees, at den er rammet; dog maade det antages, at flere Skud have truffet, men ere prellede af imod Skroget, uden at efterlade noget Spor. Snart gjenraandt Alle ombord deres gode Humour, efterat de vare passerede uskadede igjennem denne Regn af Rugler; de vidste nu, at de vare i god Behold.“

Følg et fransk Blad, der skildrer Affairen noget anderledes, leetede Skibene strax efter Sammenstødet for at staae tilføes; men „Preble“, „Richmond“ og „Nightingale“ løb sig fast paa Barren og bleve angrebne af Kanonbaadene, hvis Sigte var saa slet, at kun en eneste Kugle naaede Skibene og borede sig fast i „Richmonds“ Skrog. „Vincennes“ blev nødt til at kaste sit Skjots, sine Ankere og Skæder overbord, og „Nightingale“ (?) blev paaseilet af „Manassas“, hvorved det sank. Dog haaber man at faae det op igjen ved Hjælp af Dampene. Blokade-Escadren havde hverken Døde eller Saarede; Angribernes Tab kendes ikke.

Christiansdal.

I Aaret 1183 stiftede Biskop Simon af Odense, paa Rombejergtet udenfor denne By, et Nonnekloster af Augustinerordenen og skjenkede det Hjalte Kirke. Klosters Forbliven der varede imidlertid kun til Begyndelsen af det 13de Aarhundrede, paa hvilken Tid det forflyttedes til Dalum, en halv Mil syd for Odense, ved Naens venstre Bred. Dalum Klosters Historie frembyder ikke nogen stor Mærkelighed, det maatte da være, at dets Beboere, der styredes af en Prior og en Priorinde, ikke stode i det bedste Ry for Tugt og Sædelighed, hvilket maaskee gav Foranledning til, at Odense Strædder Herr Skæp, med en ubvalgt Vande, i Begyndelsen af Ørens Feide stormede Dalum Kloster og mishandlede Nonnerne, men rigtignok senere tilligemed sine Stalbrødre maatte bøde med Livet for denne Voldsbegjæring. Klosteret blev efter Reformationens Indførelse indbraget under Kronen og forlehnet til Adelige. Det sit ofte Besøg af Kong Christian IV paa hans Reiser og paa dette Sted havde han sit Hovedkvarter i Aaret 1627 under de Keiserliges Fremtrængning paa den jydsk Halv.

I den derpaa følgende Tid gik Dalum-Kloster efter Souverænitæns Indførelse i 1660 over til Privateiendom, og iblandt dets første Eiere nævnes Geheimeraad Diderik Schulz, der gav det sit nuværende Navn Christiansdal efter Kong Christian V. Den derpaa følgende Eier, Geheimeraad Gabel solgte det i Aaret 1718 til Kongen, der indlemmede det i det syenske Nyttebistric. 1764 blev det kjøbt af Kammerherre Christian Benzon, i hvis Familie det den Dag idag endnu er. Christiansdal, der i Slutningen af forrige Aarhundrede udgjorde et Areal af 815 Tdr. Hartkorn, har først været substitueret for Stamhuset Cathrinebjerg og senere for Stamhuset Lønborggaard, men ved Salg af alt Bøndergodset er Christiansdal blevet udløst og er fra 1855 Privateiendom.

Det udgjør saaledes nu, med sit 14 Tdr. Land store, smukke Parkanlæg kun en Løsteiendom.

Paa Klosters gamle Grund reistes den nuværende Hovedbygning, der bestaaer af et toetages Hus med Kvist og en Altan, der bæres af Søiler. Begge Sideslovene føre ud til den fortiløbende Landevei, paa hvis modsatte Side den gamle Klosterkirke, Dalums Sognkirke, ligger. Den er bygget af Muursteen, med Skibet i samme Høide som Taarnet. En Udbygning paa Kirken benyttes som Begravelseskapel, og det synes som om en underjordist Gang i sin Tid har ført fra Kirken til Klosteret, idetmindste foresandt man for nogle Aar siden ved Udgravning af en Grønsgrub Nesterne af en saadan hvælvet Gang.

Her paa Christiansdal feirede den nuværende Eier, Kammerherre Christian Benzon, d. 25de Novbr. 1811 sin Egtelovs med sin Hustru, sødt Termini, og her var det, at det høitagtede og almenelede Par afvige Mandag i en talrig Kreds af Slægtninge og Venner, der vare strømmede did fra alle Landets Kanter, feirede sit Guldbryllup. Der er vistnok saa Herrefæder i Landet, hvor Gjestfriheden i en saa lang Aarvækkelse har høit et saa ubstrakt Hjem, og maaskee endnu færre, hvor Forholdene imellem Ejerne og de Undergivne have baaret et saadant Kjærlighedens og Høiligtens Præg, som paa Christiansdal. Det var derfor ikke blot Odense By, der skylder Brudeparret saameget, som kappedes med Landfoguen om at lægge sin Hengivenhed for Dagen paa denne høie Festsdag, men saavel fra Hovedstaden som fra Lerne og fra Sjælland havde uendelig Mange, Høie og Lave, sat hverandre Stevne for at overbringe deres Lykønsning.

Festlighedernes Beskrivelse ligger indenfor Privatlivets Omraade, og desuden er en Deel af samme, saasom Fællestøget af „Foreningen i Friens Bøge“, alt igjennem Dagbladene bragt til Publikums Kundskab. Vi ville kun som Beviis paa den Deeltagelse og Hengivenhed, der ved denne Leilighed vistest Guldbryllupsparret, nævne nogle af de talrige Foræring. Bønderne i Santerum Sogn overbragte en stor og smuk Sølvvinkande, samtlige Huustypende en smagsfuld, stor Pokal; af Børnene modtog det tvende 15 Tommer høie, udmærkede smukke Blomstervaser, der vare udgaaede fra Hofjuveleer Michsens Etablisement i Kjøbenhavn. Paa den ene Bæse er Brudens Fødested, Engelholm, indgraved og paa den modsatte Side Gratiere, som omflunge Amor. Den anden Bæse bærer paa den ene Side et Prospect af Christiansdal og paa den modsatte Thorvaldsens „Kjærlighedens Aldere“; paa begge Bæser findes Brudeparrets dobbelte Baaben.

En Deputation overbragte fra 108 Venner den paa Bæsets Bagside afslidde Børdoppsats, der vistnok paa regnes baade til de smukkeste og værdifuldeste Arbejder, der af dette Slags er forarbejdet her i Landet. Dens Vægt er 716 Løb Sølv. Paa Foden, der maaskee med et Plateau vilde have taget sig endnu bedre ud, findes Brudeparrets Baaben, Navne osv.; de fire Genier, der bære Muslingskaaler have Hentydning til Kjærlighed og Trofast. Denne 30 Tommer høie Opsats er modelleret af S. Dirik og ligeledes forærdiget hos Hofguldsmed Michsen.